

Ἡ ἔλλειψις τῆς ἡρεμίας στὴ πατρικὴ στέγη, ὅπου ἔζησαν καὶ ἀπέθαναν ἥσυχοι καὶ ἀσάλευτα οἱ γέροι γονεῖς. Διεστρεβλώθησαν ὅλα τὰ αἰσθήματα, συνεδυάσθησαν μὲ τὸ αἷμα, μὲ τὴ διαφθορά, μὲ τὴ πορὰφροσύνη γιὰ νὰ ἀποτελέσουν κάτι τι καινούργιο, κάποιαν ἀγνωστὴ ἥδονή, γιὰ νὰ χορτάσουν τὴν πείνα τῆς νεωτέρας ψυχῆς. Θυμηθῆτε τοὺς σαδιστὰς καὶ τοὺς μαζοχιστὰς καὶ τοὺς φετιχιστὰς ποὺ ἀνακατεύουν μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὴν εἰδωλολατρεία τὴν ἀγάπην. Εἶνε ἡ ἀρρώστεια ἡ μεγάλη τῶν νεωτέρων χρόνων, εἶνε τὸ mal du siècle—ἡ μεγάλη ἐπιδημία στὶς λεπτές καὶ κουρασμένες καὶ ἀριστοκρατικὲς ψυχές.

«Τίποτε δὲν εἶμαστε, λέει ὁ Ψυχάρης, τίποτε δὲν εἶμαστε, μὴτε χέρια γερὰ, μὴτε ἀψηλά κεφάλια, παρὰ πληγωμένα κουρασμένα ποδάρια».

Τίποτε δὲν εἶμαστε παρὰ πληγωμένα, κουρασμένα ποδάρια. Μιὰ βίμαρμένη σκληρὴ κι' ἀμάλαχτη πλακώνει πλακώνει τὰ μέτωπά μας. Μοιάζει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν δυστυχῆ Οἰδίποδα τῶν περασμένων καιρῶν. Θυμᾷ στερὰ τὴ λαχτάρα του καὶ τὴν ἀγωνία του νὰ μάθῃ—νὰ μάθῃ ποὺς εἶνε. τί ἐγκλημα ἔκαμε, ποῖα γυναικὰ ἔχει στὸ κρεβάτι του. Ἀρχίζει νὰ προμαντεύει, ἀρχίζει νὰ φρίσσει στὴν ἐπαφὴ τῆς ἀλήθειας καὶ ὅμως δὲν σταματᾷ. Προχωρεῖ ὥχρως κι' ἀμίλητος καὶ ζητᾷ νὰ τὰ μάθῃ ὅλα... Ὅλα. Καὶ τὰ ἔμαθε κι' ἐτυφλώθη.

Ἡ ψυχὴ μας μοιάζει μὲ τὸν Οἰδίποδα. Διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ ψυχὴ μας τίποτε ἄλλο δὲν ἔπαιξε παρὰ τὴ τραγωδίαν τοῦ Σοφοκλέους: Τὸν Οἰδίποδα Τύραννον.

Στὴν ἀρχὴ εἶνε χαρούμενος καὶ ἡρεμος—κυρίαρχος ἀπάνω στὸν κόσμον. Τίποτε δὲν γνωρίζει—εἶνε εὐτυχής. Ἐτοῖ ἦταν ὁ Οἰδίπους στὴν πρώτη πράξι. Καὶ σιγὰ, σιγὰ, ἀπὸ μερικοὺς ὑπαινιγμοὺς, ἀπὸ μερικά λόγια ἀσύνετα τῆς γυναίκας ἀρχίζει ν' ἀμφιβάλλῃ νὰ προμαντεύει λίγο, νὰ ἐξετάζῃ, νὰ λυπᾶται. Εἶνε ἡ ψυχὴ στὴ β'. πράξι τῆς ἀμφιβολίας. τῆς ἐρεύνης, τῆς περιεργείας, τοῦ δισταγμοῦ.

Οἱ μεγάλοι ἄνδρες οἱ Τειρεσίαι—ἀποκαλύπτουν τὴν ἀλήθεια. Μὰ ἡ ψυχὴ φρίσσει στὴ φρικώδη ἀποκάλυψιν καὶ ἀμφιβάλλει ἀκόμην. Καὶ στέλλει ἐρευνητὰς παντοῦ καὶ ἐξετάζει πλείοτερο καὶ ἐμβαθύνει καὶ διώχνει τὶς ἀπατηλές ἐλπίδες καὶ τέλος βρισκόμαστε στὴ τελευταία πράξι—βλέπει τὴν ἀλήθεια καὶ τυφλώνεται. Οὔτε χαρὰ, οὔτε ἀπόλαυσις πλεῖα. Ξέρουμε τί μᾶς περιμένει. Ὑστερὰ ἀπὸ τὸν τάφο τίποτε. Ἴσως ὑπάρχει Θεὸς, ἀλλὰ τί μᾶς ἐνδιαφέρει; Ἀφοῦ πρόκειται νὰ πεθάνομεν, ἀφοῦ οἱ σκελετοὶ κοιτῶνται ἀπαρηγόρητοι κάτω στὸ χῶμα. Οὔτε χαρὰ, οὔτε ἀνάπαυσις πλεῖα. Τὸ πολὺ φῶς ἐτύφλωσε τὶς ψυχές μας.

Γέροντες ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἀπογοητεύσεων ὅλων τῶν πεθαμένων γενεῶν, μᾶς ἐξόρισαν

ἀπὸ τὰ παλάτια τῶν ἐλπίδων καὶ τρέχουμε σὲ ξένους τόπους καὶ καταρώμαστε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τοῦ κάκου ψάχνουμε στὰ σκοτὶνὰ νὰ βροῦμε τὸ χέρι τὸ ἀπαλὸ μιᾶς Ἀντιγόνης. Ἴσως ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Πίστις. Ἴσως ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Ἀγάπη. Ἴσως ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Ἐπιστήμη.

Ἄν εἶνε ἡ Πίστις—ἀπέθανεν ἡ Ἀντιγόνη, ἂν εἶνε ἡ Ἀγάπη διεθάρη κι' ἔγινε πόρνη καὶ ὁδηγεῖ τὸν δύστυχο τυφλὸ σὲ καταγῶγια καὶ σὲ χαμαιτυπεῖα ἢ σὲ ψεύτες ἀνύπαρκτες παρηγοριές.

Ἄν ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Ἐπιστήμη—ἡ Ἐπιστήμη μόνο, τότε δὲν εἶνε παρηγορία καὶ τὸ χέρι τῆς δὲν εἶνε πλεῖα ἀπαλὸ καὶ δὲν ἔλπει—εἶνε οἰδερενίο βαρὺ χέρι ποὺ στηρίζει ἀλλὰ σέρνει ἀσπλαχνο—ἀσπλαχνο γιὰτὶ εἶνε παντοδύναμο—ἐκεῖ κάτω ποὺ σβύνουν ὅλες αἱ ἐλπίδες κι' ὅλα τὰ ἰδανικά—ἀσπλαχνη κόρην τοῦ νοῦ μας ἡ Ἐπιστήμη, σέρνει τὸ δύστυχο πατέρα τῆς στὴν ὁδὴν τὴν ἀπέραντη πρὸς νοιώθουν ὅλες οἱ ψυχές ὅταν ἀντιληφθῶντε πῶς ὕστερὰ ἀπὸ τὸν θάνατον δὲν ὑπάρχει τίποτε, ἀπολύτως τίποτε.

ΚΑΡΜΑ NIPBAMH

Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου

